

OBSAH

Úvod	9
1. Pravěk aneb kde se vzal člověk	
1.1. Ontogeneze člověka	13
1.2. Periodizace pravěkých období a jejich charakteristika	13
1.3. Nejvýznamnější kultury a jejich dědictví	14
2. Starověk – zrod prvních civilizací	
2.1. První civilizace - staroorientální despotie	17
2.1.1. Obecná charakteristika staroorientálních despotií	17
2.1.2. Nejvýznamnější staroorientální despotie	17
2.1.3. Kulturní odkaz prvních civilizací	19
2.2. Starověké Řecko	21
2.2.1. Doba bronzová: minojská a mykénská civilizace	21
2.2.2. Doba železná: temné a archaické období	21
2.2.3. Sjedenocení Helénů: klasické a helénistické období – 5.–4. st. př. n. l.	23
2.3. Starověký Řím	26
2.3.1. Od Etrusků po zrození velmocí	26
2.3.2. Od expanze z Apeninu po principát	26
2.3.3. Vrchol a pád římské říše	27
3. Středověk – nejen temný, ale také na události bohatý	
3.1. Nejvýznamnější středověké náboženství: křesťanství	31
3.1.1. Ježíš a Bible	31
3.1.2. Rané křesťanství	31
3.1.3. Vrchol a krize křesťanství	33
3.2. Ve jménu Aláha: Evropa pod hrozbou púlměsíce	36
3.2.1. Vznik a podstata islámu	36
3.2.2. Arabská expanze 36	
3.2.3. Expanze seldžuckých a osmanských Turků	37
3.3. Dějiny nejvýznamnějších středověkých států	40
3.3.1. Byzantská říše	40
3.3.2. Franská říše: obnova římského impéria a zrod feudalismu	40
3.3.3. Německo: Svatá říše římská	41
3.3.4. Víkingové	42
3.3.5. Anglie a Francie: příčiny, průběh a důsledky stoleté války	42
3.3.6. Slované: vznik střední a východní Evropy	44
3.4. Počátky českých dějin	47
3.4.1. Sámův kmenový svaz	47
3.4.2. Velká Morava a cyrilometodějská misie	47
3.4.3. Český stát za prvních Přemyslovců do r. 1197	48
3.5. Hospodářské, sociální a kulturní poměry ve vrcholném a pozdním středověku	51
3.5.1. Křížové výpravy jako střet kultur a náboženství	51
3.5.2. Hospodářský vývoj ve vrcholném středověku	52
3.5.3. Vzdělanost a struktura společnosti	53
3.5.4. Kultura	53
3.5.5. Příčiny a důsledky pozdně středověké krize	54
3.6. Rozkvět a úpadek českého státu	56
3.6.1. Vzestup českého království za posledních Přemyslovců	56
3.6.2. České země jako evropská velmoc Lucemburkové na českém trůně	57
3.6.3. Krize českého státu za Václava IV. a její důsledky	57
3.6.4. Války ve znamení kalicha: jejich průběh a důsledky	58

3.6.5. Království obojího lidu za vlády Jiřího z Poděbrad	58
3.6.6. Stavovská monarchie za Jagellonců	59
4. Novověk aneb zrození nové éry	
4.1. Vznik a důsledky nového myšlení.....	63
4.1.1. Příčiny nástupu renesance a humanismu.....	63
4.1.2. Projevy a důsledky renesance	63
4.1.3. Dějinný význam zámořských objevů	64
4.2. Evropa v nových poměrech	67
4.2.1. Vzestup nejmocnější evropské dynastie: Habsburků	67
4.2.2. Církevní rozkol a náboženské války v Evropě.....	67
4.2.3. Pokus o rekatolizaci Nizozemí a nizozemská revoluce	68
4.2.4. Francouzské hugenotské války (1562–1598).....	69
4.2.5. Velmocenský vzestup Anglie.....	69
4.3. Revoluční a válečné střety evropských mocností	72
4.3.1. Tricetiletá válka, její příčiny, průběh a důsledky	72
4.3.2. Parlamentarismus vs. absolutismus: anglická revoluce.....	73
4.3.3. Francouzský absolutismus a válka o španělské dědictví	74
4.3.4. Ruské snahy o zisk mocenského postavení	74
4.4. Evropa a Amerika ve víru změn 18. století.	77
4.4.1. Umění a životní styl v době baroka a rokoka	77
4.4.2. Myšlenkový rozměr osvícenství a rozvoj vědy	78
4.4.3. Habsburská monarchie od Leopolda I. k Leopoldovi II.	78
4.4.4. Vznik nejstarší světové demokracie: USA	79
4.5. Evropa pod vlivem Francouzské revoluce.....	82
4.5.1. Příčiny a průběh Velké francouzské revoluce	82
4.5.2. Války a expanze císaře Napoleona I.	83
4.5.3. Systém Svaté aliance: nové uspořádání ponapoleonské Evropy	84
4.6. Společnost a kultura 19. století.....	86
4.6.1. Průmyslová revoluce: vznik moderní hospodářské politiky a urbanizace.....	86
4.6.2. Sekularizace společnosti, sociální napětí a vznik nových ideologií.	86
4.6.3. Umělecké styly 19. století: romantismus, realismus, impresionismus, secese	87
4.7. Úspěchy a neúspěchy revolučních pokusů v Evropě v 2. pol. 19. stol.	91
4.7.1. Mocenské snahy Napoleona III.....	91
4.7.2. Sjednocení Německa "krví a železem"	92
4.7.3. První a druhý pokus o sjednocení Itálie	92
4.8. Habsburská monarchie v 19. století	95
4.8.1. Národní obrození a metternichovský absolutismus.....	95
4.8.2. Naděje a zklamání v revolučním roce 1848, Bachův neoabsolutismus	95
4.8.3. Formování českého národa a jeho politické reprezentace v 2. polovině 19. st.	96
4.8.4. Hospodářská situace	96
4.9. Svět mimo Evropu v 19. století	99
4.9.1. Cesta USA k pozici světové velmoci	99
4.9.2. Japonské otevření se světu a čínská bezvýznamnost	100
4.9.3. Příčiny a důsledky moderního kolonialismu	100
5. Dějiny 20. století aneb co ovlivnilo dnešní svět	
5.1. Vznik nové Evropy: První světová válka	102
5.1.1. Cesta k první světové válce	102
5.1.2. Průběh 1. světové války	102
5.1.3. Válečná společnost a výsledky války.....	103
5.2. České země v době 1. světové války	106
5.2.1. Zahraniční odboj	106
5.2.2. Situace v Čechách a domácí odboj	106
5.2.3. Vyhlášení státu a jeho první dny života	107

5.3. Rusko na cestě od carismu ke komunismu	110
5.3.1. Příčiny a průběh komunistické revoluce a její důsledky	110
5.3.2. Zrod a charakter Stalinovy diktatury	111
5.4. Svět mezi válkami – versailleský systém	114
5.4.1. Poválečné poměry a situace v Německu	114
5.4.2. Důsledky mírových smluv	114
5.4.3. Růst fašismu	115
5.4.4. Pacifistické snahy	116
5.4.5. Vývoj v Číně, Indii a Turecku	116
5.4.6. Poválečná prosperita a hospodářská krize	118
5.5. Meziválečné dějiny Československa	120
5.5.1. Politický systém a mezinárodní postavení ČSR	120
5.5.2. Hospodářská situace	121
5.5.3. Národnostní a náboženské poměry	121
5.5.4. Ohrožení země a mnichovská tragédie	122
5.5.5. Krize státu a tzv. Druhá republika	122
5.5.6. Kultura meziválečného Československa	123
5.6. Nástup fašismu a konec versailleského systému	126
5.6.1. Triumf zla ve svobodných volbách: Adolf Hitler vítězí	126
5.6.2. Nová spojení a válečné agrese	128
5.7. Druhá světová válka	132
5.7.1. Evropa pod hákovým křížem	132
5.7.2. Ústup a pád Třetí říše	133
5.7.3. Od Pearl Harboru k Nagasaki – válka v Asii	133
5.7.4. Holocaust – největší genocida v dějinách lidstva	134
5.7.5. Důsledky 2. světové války	134
5.8. Protektorát Čechy a Morava, Slovenský stát	137
5.8.1. Politická a hospodářská situace	137
5.8.2. Domácí odboj	138
5.8.3. Zahraniční odboj	138
5.8.4. Osvobození země	138
5.9. Demokratický blok po 2. světové válce	142
5.9.1. Rozdělení Německa a Evropy. Počátek studené války	142
5.9.2. Vznik NATO a západoevropská integrace	143
5.9.3. USA jako globální velmoc	144
5.10. Komunistický blok: sovětzace a demokratizace východní Evropy	148
5.10.1. Vznik východního bloku	148
5.10.2. Vývoj poválečného SSSR a východního bloku	149
5.10.3. Rozpad východního bloku	150
5.10.4. Skok rudé Číny mezi velmoci	151
5.11. Československo v letech komunistické totality	154
5.11.1. Nástup komunistů k moci	154
5.11.2. Charakter komunistické totality	155
5.11.3. Iluze a deziluze: Pražské jaro 1968	155
5.11.4. Od normalizace k rozpadu komunismu	157
5.12. Svět mezi komunistickým a demokratickým blokem	160
5.12.1. Průběh a výsledky dekolonizace	160
5.12.2. Ohniska napětí a válečné konflikty 2. pol. 20. stol.	161
5.13. Nejnovější dějiny	164
5.13.1. Cesta k demokracii a rozpadu: postkomunistické Československo	164
5.13.2. Aktuální světové problémy	164
5.14. Společnost a kultura 20. století	167
5.14.1. Kulturní směry 20. století	167
5.14.2. Věda a technika	168
6. Rejstřík	171